

VESS

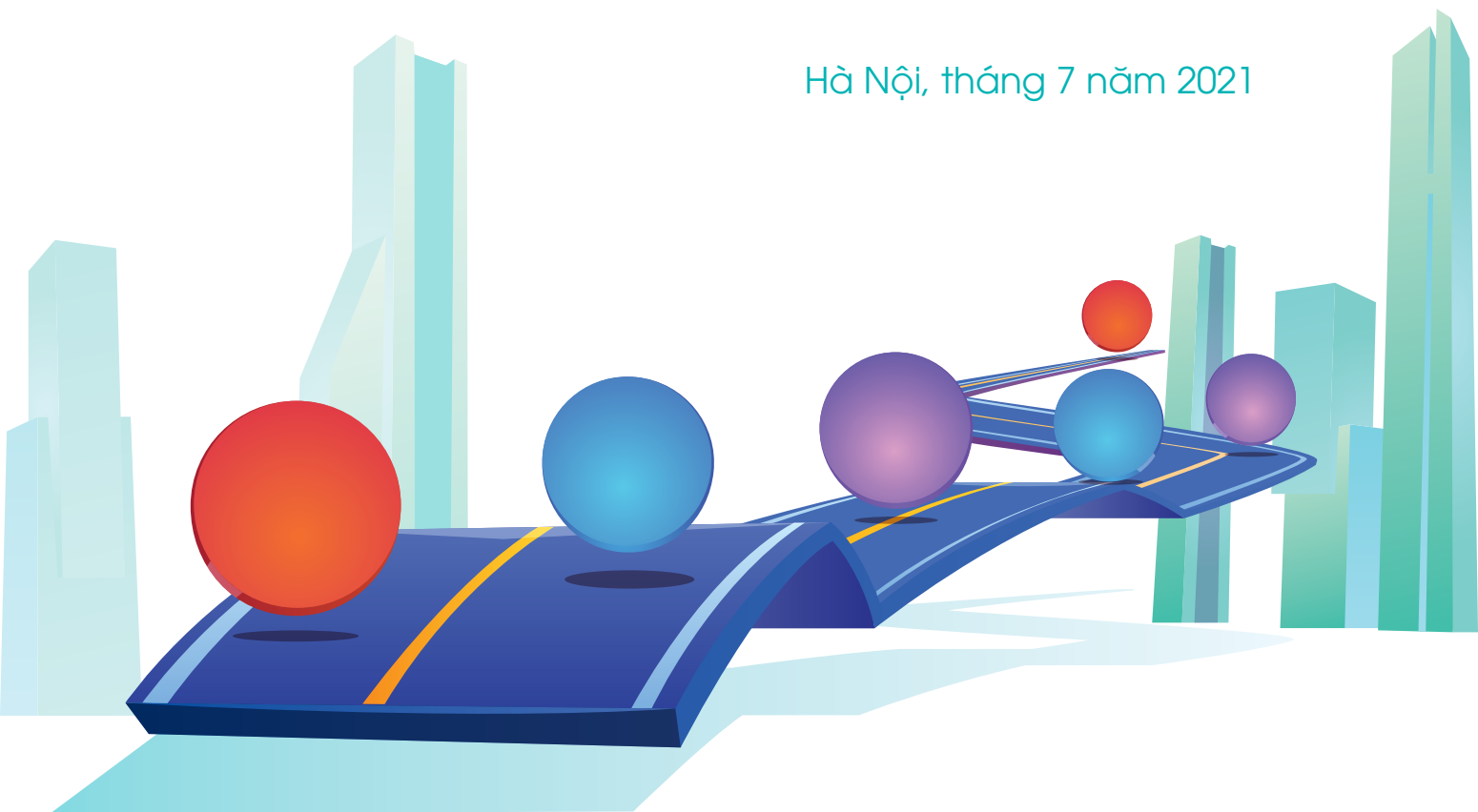
MOBI

MINISTRY OPEN BUDGET INDEX

KHUYẾN NGHỊ THÚC ĐẨY CÔNG KHAI NGÂN SÁCH

Bộ, cơ quan trung ương tại Việt Nam

Hà Nội, tháng 7 năm 2021

Năm 2020 là năm thứ 3 liên tiếp chỉ số công khai ngân sách Bộ, cơ quan Trung ương (MOBI) được thực hiện bởi Liên minh Minh bạch Ngân sách (BTAP).

MOBI 2020 đánh giá mức độ công khai ngân sách của 44 Bộ, cơ quan Trung ương, trong đó có 38 Bộ, cơ quan Trung ương là đơn vị dự toán và 6 cơ quan, tổ chức Trung ương được ngân sách nhà nước (NSNN) hỗ trợ. Mức độ công khai minh bạch ngân sách Bộ, cơ quan Trung ương năm 2020 được xây dựng thông qua 5 tiêu chí chính là tính sẵn có, tính kịp thời, tính đầy đủ, tính thuận tiện và tính liên tục của 6 loại tài liệu bắt buộc phải công khai theo Luật NSNN năm 2015, theo hướng dẫn tại Thông tư 61/2017/TT-BTC và Thông tư 90/2018/TT-BTC. Kết quả MOBI 2020 đã được 2 thành viên của Liên minh BTAP là Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI) và Trung tâm Nghiên cứu Kinh tế và Chiến lược Việt Nam (VESS) công bố vào ngày 16 tháng 6 năm 2021.

Qua 3 năm thực hiện MOBI, chúng tôi ghi nhận những nỗ lực của các Bộ, cơ quan Trung ương trong việc thực hiện công khai ngân sách theo quy định của Luật NSNN năm 2015. Với MOBI 2020, chúng tôi đánh giá cao những trao đổi và phản hồi của một số Bộ, cơ quan Trung ương trong quá trình thực hiện khảo sát. Trong số 17 Bộ, cơ quan Trung ương có liên hệ với nhóm nghiên cứu, chúng tôi nhận được phản hồi của 9 Bộ, cơ quan Trung ương về kết quả khảo sát. Những phản hồi này giúp cho kết quả khảo sát được khách quan, khoa học, chính xác và tin cậy.

Kết quả khảo sát MOBI 2020 cho thấy mức độ công khai ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương chưa có cải thiện so với MOBI 2019. Vẫn còn nhiều đơn vị chưa công khai hoặc công khai chưa đầy đủ, chưa đáp ứng yêu cầu theo quy định của Luật NSNN năm 2015, Thông tư 61/2017/TT-BTC và Thông tư 90/2018/TT-BTC. Điểm trung bình MOBI 2020 là 21,64¹ trên 100 điểm, tương đương với điểm trung bình MOBI 2019.

Bảng: Mức độ công khai ngân sách của các các đơn vị trong MOBI 2018-2020

Năm	ĐẦY ĐỦ 75 - 100 điểm	TƯƠNG ĐỐI 50 - dưới 75 điểm	CHƯA ĐẦY ĐỦ 25 - dưới 50 điểm	ÍT 0 - dưới 25 điểm
2020	0/44 Bộ, cơ quan trung ương	1/44 Bộ, cơ quan trung ương	11/44 Bộ, cơ quan trung ương	32/44 Bộ, cơ quan trung ương
2019	0/44 Bộ, cơ quan trung ương	1/44 Bộ, cơ quan trung ương	8/44 Bộ, cơ quan trung ương	35/44 Bộ, cơ quan trung ương
2018	0/37 Bộ, cơ quan trung ương	0/37 Bộ, cơ quan trung ương	0/37 Bộ, cơ quan trung ương	37/37 Bộ, cơ quan trung ương

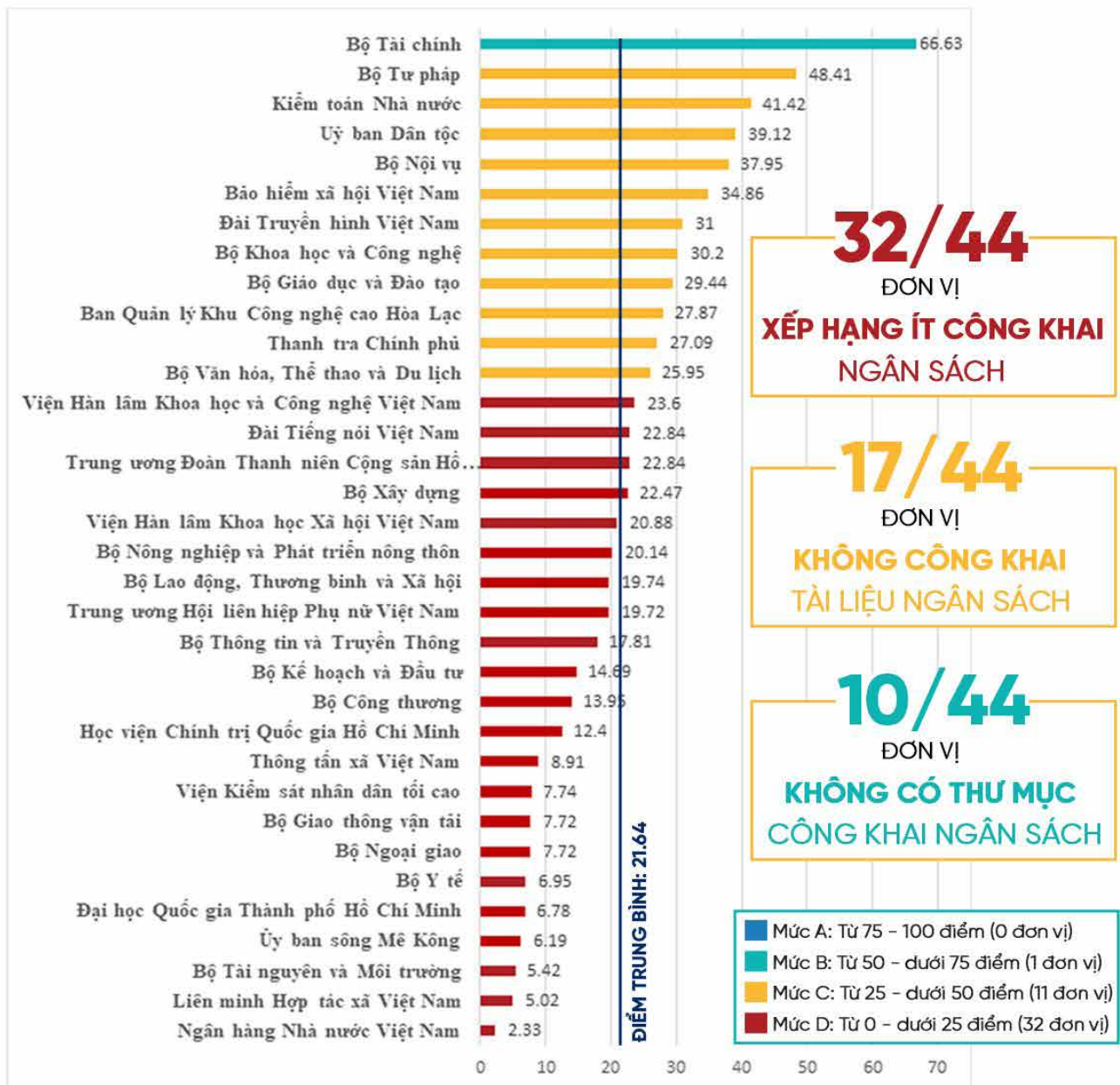
Nguồn: Kết quả khảo sát MOBI 2018-2020

¹ Điểm trung bình của 34 Bộ, cơ quan Trung ương có điểm MOBI 2020.

2020

CHỈ SỐ CÔNG KHAI NGÂN SÁCH BỘ, CƠ QUAN TRUNG ƯƠNG

Có 10 Bộ, cơ quan Trung ương không có tên trong bảng xếp hạng MOBI 2020 (không có thư mục công khai ngân sách và không công khai các tài liệu ngân sách trên cổng TTĐT) gồm: Hội Cựu chiến binh Việt Nam, Hội Nông dân Việt Nam, Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Ban Quản lý Làng Văn hoá – Du lịch các dân tộc Việt Nam, Tòa án Nhân dân tối cao, Văn phòng Quốc hội, Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam, Đại học Quốc gia Hà Nội, Văn phòng Chủ tịch nước và Văn phòng Thủ tướng Chính phủ.

TÍNH SẴN CÓ

Có 27 cơ quan, tổ chức trên tổng số 44 cơ quan trong kỳ khảo sát MOBI 2020 công khai ít nhất 1 tài liệu ngân sách (chiếm 61,36%), tăng 3 đơn vị so với kỳ khảo sát 2019. Tuy nhiên, vẫn còn có tới **17 Bộ, cơ quan Trung ương không công khai bất kỳ một tài liệu nào** tại thời điểm khảo sát (tương đương với 38,64%).

TÍNH KỊP THỜI

Kết quả kỳ khảo sát MOBI 2020 cho thấy các Bộ, cơ quan Trung ương chưa công khai kịp thời các tài liệu ngân sách theo quy định. Trong số 19 đơn vị có công bố tài liệu về Dự toán ngân sách năm 2021, chỉ có 6 đơn vị công bố đúng thời hạn theo quy định là trong vòng 15 ngày kể từ ngày 31/12/2020. Đối với tài liệu về Quyết toán ngân sách năm 2019, có 9 trên tổng số 16 đơn vị có công khai thông tin công bố đúng thời hạn theo quy định. Các tài liệu còn lại gồm Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách đơn vị quý 1, 6 tháng, 9 tháng và cả năm 2020 chỉ được công khai đúng hạn bởi lần lượt 4, 4 và 3 đơn vị. Không có đơn vị nào công khai đúng hạn báo cáo tình hình thực hiện ngân sách cả năm 2020.

TÍNH THUẬN TIỆN

Kết quả khảo sát MOBI 2020 cho thấy có 32 trên tổng số 44 đơn vị có điểm về tính thuận tiện (tương đương với 72,72%), tăng 5 đơn vị so với khảo sát MOBI 2019. Định dạng của các tài liệu ngân sách được công khai trên cổng thông tin điện tử/trang thông tin điện tử của đơn vị chủ yếu dưới dạng PDF hoặc scan ảnh, do vậy còn hạn chế cho người dân đọc và sử dụng thông tin ngân sách từ các định dạng tài liệu này.

TÍNH ĐẦY ĐỦ

Kết quả khảo sát MOBI 2020 cho thấy các tài liệu ngân sách được công khai chưa đầy đủ nội dung theo quy định tại Thông tư 90/2018/TT-BTC, còn thiếu báo cáo thuyết minh hoặc không đầy đủ nội dung của các bảng biểu.

Chúng tôi tin rằng các Bộ, cơ quan Trung ương tại Việt Nam hoàn toàn có khả năng cải thiện được mức độ công khai ngân sách nếu Chính phủ và Bộ Tài chính tiếp tục thực hiện các cải cách về pháp luật và thể chế trong quản trị ngân sách nhà nước. Chúng tôi có một số các khuyến nghị đối với Quốc hội, Chính phủ, Bộ Tài chính, Kiểm toán nhà nước và các Bộ, cơ quan Trung ương nhằm cải thiện mức độ công khai ngân sách trong những năm tiếp theo.

Khuyến nghị nhằm cải thiện mức độ công khai ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương tại Việt Nam

Khuyến nghị với các Bộ, cơ quan Trung ương

Thứ nhất, công khai kịp thời các loại tài liệu ngân sách trong chuyên mục công khai ngân sách trên cổng thông tin điện tử của các Bộ, cơ quan Trung ương như quy định tại Thông tư 61/2017/TT-BTC và Thông tư số 90/2018/TT-BTC.

Thứ hai, các tài liệu ngân sách cần công khai đầy đủ nội dung, tối thiểu theo đúng bảng biểu như quy định tại Thông tư 61/2017/TT-BTC và Thông tư số 90/2018/TT-BTC.

Thứ ba, các tài liệu ngân sách có số liệu sử dụng định dạng thân thiện với người sử dụng (như word, excel).

Thứ tư, các tài liệu ngân sách được công khai kèm theo quyết định công bố công khai thông tin của cơ quan có thẩm quyền (ví dụ: Quyết định/ Nghị quyết phê duyệt, ban hành tài liệu, các bảng biểu phụ lục kèm theo).

Thứ năm, các Bộ, cơ quan Trung ương cần duy trì việc công khai ngân sách liên tục và thường xuyên, tránh việc công khai tài liệu mới nhưng lại rút đi các tài liệu công khai ngân sách của những năm trước. Điều này cho phép người dân có thể tiếp cận tài liệu công khai mang tính liên tục và đều đặn, có thể sử dụng cho các phân tích, đánh giá.

Thứ sáu: Thường xuyên kiểm tra tính sẵn có của các tài liệu ngân sách được công khai, khắc phục kịp thời các lỗi kỹ thuật trong quá trình thực hiện công khai.

Khuyến nghị đối với Bộ Tài chính

Thứ nhất, Bộ Tài chính cần có hướng dẫn cụ thể hơn về thời hạn công khai một số loại tài liệu ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương như Dự toán NSNN, Quyết toán NSNN và Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách năm theo quy định của Luật NSNN năm 2015. Ngoài ra, theo quy định tại Khoản 3, Điều 19, Luật Tiếp cận thông tin năm 2016, thông tin công khai phải được lưu trữ và số hoá trong một thời hạn thích hợp và tài liệu cần được công khai cho người dân có thể tiếp cận. Do đó, Bộ Tài chính cần quy định rõ về “thời hạn thích hợp” áp dụng cho các tài liệu ngân sách.

Thứ hai, Bộ Tài chính cần tiếp tục rà soát và điều chỉnh lại hướng dẫn về các thông tin và định dạng tài liệu cần công khai tại Thông tư 90/2018/TT-BTC. Có hướng dẫn cụ thể với từng loại đơn vị dự toán, nhất là các Bộ, cơ quan Trung ương (các đơn vị dự toán cấp 1 vừa là đơn vị thực hiện dự toán, vừa là đơn vị có chức năng tài chính tổng hợp theo ngành). Ngoài ra, cũng cần có hướng dẫn để các đơn vị đặc thù như Ngân hàng chính sách xã hội, Ngân hàng phát triển, Bảo hiểm xã hội Việt Nam thực hiện công khai ngân sách theo quy định pháp luật.

Thứ ba, Bộ Tài chính có thể chủ động truyền thông rõ ràng về việc công khai các tài liệu về ngân sách và quá trình xây dựng ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương để người dân có thể theo dõi thông tin và tham gia trong quá trình ngân sách. Điều này sẽ góp phần cải thiện hiệu quả phân bổ và sử dụng ngân sách cấp Trung ương.

Thứ tư, Bộ Tài chính cần phối hợp với Bộ Kế hoạch và Đầu tư ban hành ngay hướng dẫn thực hiện công khai ngân sách cho các chương trình dự án đầu tư xây dựng cơ bản như quy định tại điểm c, khoản 1, Điều 1 của Thông tư 61/2017/TT-BTC để các Bộ, cơ quan Trung ương công khai kịp thời các thông tin này.

Thứ năm, Bộ Tài chính tiếp tục sử dụng kết quả MOBI 2020 để thúc đẩy các Bộ, Cơ quan Trung ương thực hiện công khai ngân sách như kinh nghiệm của Bộ tại công văn số 10946/BTC-HCSN ngày 10 tháng 9 năm 2020 về việc đẩy mạnh thực hiện công khai NSNN.

Khuyến nghị đối với Quốc hội

Thứ nhất, Quốc hội có thể cân nhắc bổ sung nội dung giám sát tình hình thực hiện công khai ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương vào chương trình hoạt động giám sát hàng năm của Ủy ban Tài chính Ngân sách của Quốc hội, bao gồm cả giám sát thường xuyên và giám sát chuyên đề.

Thứ hai, Quốc hội có thể xem xét hoạt động công khai NSNN của các Bộ, cơ quan Trung ương như một trong những tiêu chí đánh giá hoạt động của Bộ, cơ quan Trung ương. Về dài hạn, cần xem xét sử dụng mức độ công khai ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương là một trong những tiêu chí để phân bổ ngân sách.

Thứ ba, Luật NSNN năm 2015 chưa quy định chế tài xử lý khi các đơn vị sử dụng ngân sách không thực hiện công khai ngân sách như quy định tại Điều 15 của Luật. Do vậy, Quốc hội cần xem xét bổ sung chế tài xử lý các vi phạm về thực hiện công khai ngân sách theo quy định của pháp luật.

Khuyến nghị đối với Kiểm toán Nhà nước

Kiểm toán việc tuân thủ các quy định hiện hành về công khai, minh bạch ngân sách của các đơn vị được kiểm toán là nội dung nhiệm vụ Kiểm toán Nhà nước theo quy định tại điểm b, khoản 1 Điều 32 của Luật Kiểm toán Nhà nước và Chuẩn mực Kiểm toán Nhà nước số 400 (CMKTNN 400) về các nguyên tắc cơ bản của kiểm toán tuân thủ. Do vậy, Kiểm toán Nhà nước cần đưa nội dung công khai minh bạch về tài liệu ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương vào nội dung kiểm toán tuân thủ.

Khuyến nghị đối với Chính phủ

Chính phủ cần thúc đẩy các Bộ, cơ quan Trung ương thực hiện công khai ngân sách theo quy định của pháp luật và ban hành chế tài xử lý các đơn vị không thực hiện công khai NSNN. Chính phủ cần áp dụng biện pháp đánh giá tình hình chấp hành quy định pháp luật về công khai ngân sách và báo cáo với Quốc hội theo quy định.

Khuyến nghị thúc đẩy công khai ngân sách Bộ, cơ quan Trung ương tại Việt Nam được xây dựng dựa trên Báo cáo chỉ số công khai ngân sách Bộ, cơ quan Trung ương (MOBI) năm 2020 được thực hiện độc lập bởi hai tổ chức thành viên của Liên minh Minh bạch ngân sách (BTAP) là Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI) và Viện Nghiên cứu Kinh tế và Chính sách (VEPR) trong khuôn khổ dự án “Thúc đẩy công khai minh bạch và sự tham gia của người dân trong quản lý ngân sách nhà nước” do tổ chức Oxfam tại Việt Nam tài trợ.

Báo cáo MOBI 2020 đầy đủ xin vui lòng tải về tại đây.

Thông tin liên hệ:

Liên minh Minh bạch ngân sách (BTAP)

Trung tâm Phát triển và Hội nhập (Tổ chức điều phối BTAP)

Địa chỉ: Tầng 16, số 169 Nguyễn Ngọc Vũ, Trung Hòa, Cầu Giấy, Hà Nội

Email: info@cdivietnam.org

Website: <http://www.cdivietnam.org>

Điện thoại: (84 24) 3538 0100